

Viatge a les ments dels atacants del 'Charlie Hebdo'

Com pot ser que tres fills, aparentment normals, de famílies immigrants es converteixin en assassins radicals i brutals?

No cridaven l'atenció. Eren simpàtics. Així és com els seus veïns descriuen els germans Chérif i Saïd Kouachi. El director de la llar de menors on van créixer els recorda com a "molt bons nens". En el seu grup de Facebook privat, antics residents de la llar de menors es consolen els uns als altres: "Aquesta nit ploro", escriu una dona. "Ploro pels meus amics, i pels nens que coneixia. Ploro per la gent".

Pot ser que realment mai no arribis a conèixer una persona? Els veïns del barri de París on els terroristes vivien no ho entenen, i les persones properes a ells estan horroritzades. Fins i tot les dones dels dos germans diuen que no sabien res sobre els seus plans.

Chérif Kouachi no era de la mena de persones que recordes, explica el jutge que va dirigir la primera investigació contra ell fa una dècada. La majoria de gent diu que el seu germà Saïd era encara menys memorable. Però aquests dos homes sense pretensions, així com el seu còmplice Amedy Coulibaly, van aconseguir cometre un doble atemptat que, malgrat una execució primitiva, va tenir un impacte global.

Disset persones van morir en els atacs de París —la massacre a les oficines de la revista satírica *Charlie Hebdo* i la crisi d'ostatges a Hyper Cacher, un supermercat jueu—. Va ser un assalt a la llibertat d'expressió i un atac als jueus que va commoure persones de tot el món. Però mentre que els milions de persones que reafirmaven la seva fe en la República francesa en una marxa a París l'11 de gener generaven una imatge poderosa, també exposaven una profunda divisió en la societat francesa.

Així mateix, també va plantejar una sèrie de qüestions que cal abordar si França vol trobar una explicació per a l'atac. És un problema d'homes joves enfadats? És un problema de la societat? O potser el problema fonamental és una interpretació equivocada de l'islam, que ofereix refugi als homes que han perdut el camí?

Per tal de cercar respostes, hem explorat els antecedents de les figures clau en aquests atacs. El viatge al seu passat portava cap als apartaments on els germans Kouachi vivien a Gennevilliers, prop de París, i a Reims, i també fins a les portes dels seus familiars a Charleville-Mézières, a la frontera belga. Però també conduïa fins als seus antics cuidadors als afores, persones incapaces d'entendre què els va passar als nens de què s'havien ocupat. Va conduir fins als treballadors socials i els imams al barri on vivia Amedy Coulibaly, i fins a un amic de la seva dona, Hayat Boumeddiene. També també va tenir accés a més de 100 pàgines d'informes d'interrogatori i arxius judicials.

És un viatge a les profunditats de la societat francesa, a les llars de menors, centres socials i presons, però també dins les xarxes dels islamistes radicals i els terroristes que durant dècades han estat especialment actius a França. Els tres atacants no eren, ni de lluny, llops solitaris apareguts del no-res. La història de la seva radicalització es remunta a fa més de 10 anys. De fet, el misteri més gran és com pot ser que les autoritats no els seguissin la pista abans de l'atac.

Aquestes investigacions no poden explicar els atacs, i encara menys jus-

tificar-los. Tot i això, és important abordar la qüestió de per què tres adolescents que semblaven bastant normals i prometedors es van convertir en terroristes.

Créixer a Corrèze. Una carretera rural estreta serpenteja pels turons fins a Treignac, un poble de 1.400 habitants a la regió del Llemosí, a 400 quilòmetres al sud de París. Cases de pedra envellides s'alineen als carrers i carrerons d'aquesta ciutat idíl·lica, envoltada de boscos i pastures. Aquí és on Chérif i Saïd Kouachi van passar sis anys de la seva infància, des de 1994 fins a 2000, en una llar de menors a càrrec de la Fundació Claude Pompidou. La casa es troba en una gran finca amb un gran jardí i un edifici administratiu que sembla un palau. Actualment, les instal·lacions acullen uns 70 nens d'entre 7 i 18 anys.

Durant anys, Suzanne* va ser l'assistenta responsable de Chérif Kouachi. Està disposada a parlar, però no vol que es reveli el seu nom real. "Em sento culpable", explica. No dorm bé des de fa dies, i ha patit atacs d'ansietat. Quan va sentir per primera vegada el nom dels dos assassins —els homes que havia vist créixer— va pensar que devia ser un error.

Però quan va veure els cartells de recerca dels dos homes, ho va saber. Res no li recordava els adolescents que havia conegut —excepte els ulls—. "Quin malson", diu ella.

Suzanne, que porta una jaqueta de vellut i arracades grans, no para de plorar. Ensenya fotos antigues d'unes vacances al Mediterrani: Chérif amb un somriure de nen mentre abraça Suzanne. Chérif saltant a la piscina, amb dos dits fent la V del senyal de la victòria, amb un gran somriure. "Eren bons nens", diu ella.

Ella era la responsable de Chérif, el seu favorit. "Mai no em podia enfadar amb ell, tant se valia el que fes", expli-

Manifestació de protesta contra
l'atemptat de *Charlie Hebdo*.

Llar de menors de Treignac on van passar sis anys de la seva infància Chérif i Saïd Kouachi.

ca. Afegeix ràpidament que mai no va fer res especialment dolent, només les entremaliadures infantils habituals.

Patrick Fournier, el director de la llar, seu a la seva oficina. Les còpies dels arxius dels germans Kouachi són al seu escriptori. El departament de policia local va confiscar els arxius originals tan bon punt es van saber les identitats dels atacants. Fournier, de 57 anys, ha estat treballant a la llar com a educador durant 30 anys.

Un xoc per als nens. Els dos germans van néixer a París i van passar la seva infància a la Rue d'Aubervilliers, al districte 19, un barri d'ingressos baixos situat a la part nord-est de la ciutat, un barri al qual retornarien més tard. D'acord amb els registres de la policia, el germà gran, Saïd, va néixer el 7 de setembre de 1980, i Chérif el 29 de novembre de 1982. Tenen dos germans més, Aïcha i Chabane.

Els pares són de Constantina, una ciutat d'Algèria. El pare, Mokhtar, va morir de càncer el 1990, i més tard, la mare va tenir una filla amb un altre

home. Se sentia aclaparada per tots els nens, explica el director de la llar de menors. Va ser aleshores que les notes dels germans van començar a baixar, i no semblaven ben atesos. El departament de benestar de París va enviar els quatre germans més grans a la llar d'infants de Treignac, on van arribar el 3 d'octubre de 1994. La mare sovint parlava per telèfon amb els nens, però mai no els visitava. La seva mort sobtada el gener de 1995 va ser un xoc per als nens, explica Fournier, el director de la llar.

Saïd i Chérif Kouachi no eren nens amb problemes de conducta. Chérif era com un raig de sol a la llar, diu Fournier, i també era molt bon jugador de futbol. Jugava amb un club local, l'AS Chamberet, en un poble a vuit quilòmetres de la llar de menors. Les fotos de l'equip, incloent-hi Chérif Kouachi, encara pengen a les parets amb panells de fusta del club de l'equip.

Pascal Fargetas, de 55 anys, un home molt corpulent, va ser l'entrenador de Chérif Kouachi durant dos anys. Explica que Chérif mai no es va perdre cap

sessió d'entrenament o partit. Estava ple d'un entusiasme sense límits, fins i tot si plovia o nevava. I, afegeix Fargetas, tenia molt de talent, era un dels millors davanters drets que mai hagués entrenat.

"Ara es parla molt sobre la religió", diu. "El futbol era la seva religió". Chérif es prenia el futbol molt seriosament, diu Fargetas, però també fumava marihuana, sortia amb noies i li agradava anar de festa.

A Saïd Kouachi, d'altra banda, li interessava molt més anar al cinema que jugar a futbol. Era més tranquil i més seriós que el seu germà. Tenia més problemes a l'escola, el van col·locar en una classe de recuperació i necessitava reforç en gairebé totes les matèries. Però també era ambiciós. A 18 anys va sol·licitar una extensió de la seva estada a Treignac per poder completar un programa de formació com a cuiner, i se'n va sortir.

Quan Chérif va acabar l'escola secundària i va començar un programa de formació com a mecànic elèctric, es va traslladar a un internat a St. Junien, a

80 quilòmetres de Treignac, i hi torna-va cada cap de setmana per jugar amb el seu club de futbol. Però el seu somni de convertir-se en jugador professional es va quedar en no-res quan els grans clubs no van mostrar cap interès en ell. Com a adult, aparentment va lamentar molt no aconseguir convertir-se en jugador professional.

Chérif va decidir tornar a París, malgrat els esforços del seu entrenador per intentar convèncer-lo que es quedés. “Anar a París era una idea estúpida”, explica Fargetas amb les celles arrufades. “Aquí era el capità, i s’hi hauria d’haver quedat”.

El seu millor amic, fill de refugiats d’Etiòpia, també va intentar convèncer Chérif que es quedés a Treignac, però no ho va aconseguir. Chérif s’havia cansat de la vida rural idíl·lica, explica l’amic, que no va voler ser identificat. Chérif volia anar a París per provar sort amb els clubs professionals, afegeix. El 2000, Chérif es va traslladar a París amb el seu germà.

Els gihadistes del parc. Va resultar ser una decisió fatídica. Tot just quatre anys més tard, el 24 de gener de 2005, la policia va arrestar Chérif Kouachi poc abans del viatge que havia planificat fer a l’Iraq per unir-se a la gihad. Quan el van interrogar, va explicar a un oficial de l’agència francesa nacional d’intel·ligència, la Direction de la Surveillance du Territoire, la història de la seva vida. En total, Chérif va ser interrogat 12 cops i el seu germà Saïd 10. Les transcripcions, juntament amb les dels altres involucrats, indiquen una transformació.

Chérif Kouachi explicava que al principi es van estar amb el germà de la seva mare al suburbi parisenc d’Aubervilliers durant uns quants dies. L’oncle, però, finalment els va demanar que marxessin, i després d’això Chérif va viure amb amics o en hotels petits. Durant dos anys, va treballar en mercats, venia haixix i va cometre diversos robatoris, fins que es va trobar amb un conegut de la llar de menors, un home anomenat Michael C.*, que va col·locar els dos germans a l’apartament de la seva mare en una zona d’habitatges de baixos ingressos al districte 19.

Aleshores va començar a llegir llibres i a reflexionar, va explicar Chérif

als seus interrogadors. El seu germà Saïd el va portar fins a la mesquita de Pré Saint Gervais. “Abans d’allò mai no havia resat, perquè era jove i ningú de la llar de menors me n’havia dit res”, va explicar. “Al principi només anava a la mesquita els divendres. Em va ajudar a calmar-me, i per això vaig començar a anar-hi més sovint”.

El 2003, va conèixer un home a la mesquita Adda’wa del districte 19 que li canviaria la vida: l’autoproclamat imam Farid Benyettou, que en aquell moment tenia 22 anys i semblava un *hippie*, amb els cabells llargs, unes

A dalt Saïd i Chérif en una foto del 1998. A sota, Chérif el 1994.

ulleres més grans del compte i una kufia blanca i vermella embolicada al cap. Benyettou, fill de pares algerians, havia trobat les idees gihadistes de molt jove. És el cunyat d’un terrorista prominent, el salafista Youssef Zemmouri, que va ser detingut el maig de 1998, suposadament per planejar un atac contra la Copa del Món a França.

Benyettou es barallava públicament amb els imams que feien sermons massa moderats per al seu gust, i se li va prohibir assistir a la mesquita. Després d’això, va començar a ensenyar la seva ideologia salafista a un petit grup de seguidors a casa. Els seus deixebles incloïen els germans Kouachi i el seu amic Thameur Bouchnak. Anomenaven Benyettou “Abu Abdallah”, i va causar un impacte profund en Chérif i els altres nois.

“M’ajuda a comportar-me millor”. Durant els interrogatoris, Chérif Kouachi va dir: “No crec que sigui un bon musulmà”. Va explicar que havia intentat resar regularment, però que no sempre se’n sortia, especialment en els moments que fumava molta marihuana. “Sóc el que anomenen un ‘musulmà del gueto’. Quedo amb la meva xicota i visc la vida, i després d’això em penedeixo de les meves accions. Anar a veure Farid m’ajuda a comportar-me millor”.

Les transcripcions dels interrogatoris demostren que tenia poc coneixement sobre la seva religió o afers polítics. Quan se li va preguntar sobre el salafisme, la gihad, el conflicte a l’Orient Mitjà i Al-Qaida, no tenia gaire a dir.

Benyettou va despertar l’odi cap als Estats Units entre els seus seguidors, especialment en relació amb la invasió nord-americana de l’Iraq el 2003. “Quan els nord-americans van atacar per fer fora Saddam vaig pensar que era normal, perquè havia fet coses dolentes”, va dir Chérif Kouachi. Però quan va veure com “els soldats nord-americans humiliaven els iraquians” va tenir ganes d’anar a lluitar ell mateix. A partir de finals de 2003, va visitar Benyettou cada dissabte i diumenge.

L’imam va convèncer el petit grup que el conflicte armat era l’enfocament adequat i va proclamar que la mort d’un màrtir era el camí al paradís. Benyettou es va convertir en el líder de la

Ahmed Coulibaly, el tercer home dels atemptats, i, a la dreta, la seva muller, Hayat Boumeddiene, practicant amb la ballesta.

xarxa gihadista Buttes-Chaumont, el nom d'un parc al districte 19. Era un manipulador intel·ligent i era expert a incitar els seus seguidors a participar en la gihad. "Farid mai no ens va dir directament que hi havíem d'anar", va dir Chérif, però citava textos sagrats i erudits musulmans, i advocava per la gihad. "Em va ajudar a convèncer-me", Chérif Kouachi va confessar als seus interrogadors.

Boubakar al-Hakim, el primer dels pupils de Benyettou a anar a la guerra, era tot un model per al grup. Abans de la invasió dels Estats Units, havia viatjat a l'Iraq per fer d'escut humà contra els nord-americans. En una entrevista retransmesa a la cadena privada RTL al març de 2003, Al-Hakim va cridar: "Abu Abdallah, sóc jo! Sóc a l'Iraq!". Va dir que estava preparat per lluitar al front. "Bum, bum!", va cridar, imitant el so de les explosions. "Matarem tots els americans! Som mujahidins. Volem la mort. Volem el paradís!".

Però Al-Hakim no va aconseguir el paradís. Després que Saddam fos enderrocat, va ser detingut a Síria i deportat a França. Més tard va ser alliberat i va tornar a l'Iraq, on va lluitar per a Al-Qaida a Faluja. Al-Hakim era el complement perfecte per a l'intel·lectual i prim Benyettou: un lluitador musculós que podia portar els homes que Benyettou havia adoctrinat fins al front. Tres homes joves de la cèl-

lula de Buttes-Chaumont van morir a l'Iraq, incloent-hi el germà d'Al-Hakim. Un altre home va perdre-hi un braç i un ull.

Inicialment, Chérif Kouachi va explicar als agents francesos que ell i Thameur Bouchnak només volien viatjar a Síria per comprar béns que després volien revendre a França. Va ser a partir del quart interrogatori que va capitular, dient: "Estava disposat a morir per la gihad. Avui crec que va ser el diable que em va portar a la temptació".

"No volia morir allà". Quan els investigadors li van preguntar si creia que lliurar la gihad a França també estaria justificat, ell va respondre: "No, França és el meu país. No faria això".

Kouachi i Bouchnak no sabien gaire sobre la gihad, però es van preparar tan bé com van poder, fent servir el parc de Buttes-Chaumont com a camp d'entrenament. Corrien al voltant del parc per enfortir-se per a la gihad i jugaven a futbol una hora cada dia. Anaven a cibercafès per buscar kalàixnikovs i, mirant un dibuix, estudiaven com fer-los servir. Chérif Kouachi, de sobte, començava a parlar de cremar botigues i restaurants jueus a París –i també sobre conduir camions plens d'explosius fins a bases militars americanes.

Durant els interrogatoris, però, va admetre que havia tingut por. "Em deia

a mi mateix que no hi aniria. No volia morir allà." Però llavors, va explicar, el seu orgull va poder més que ell, i es va decidir a marxar, després de tot. "Em vaig dir a mi mateix que si m'ensorrava, els altres pensarien que era un covard." Va demanar un passaport i es va comprar un bitllet d'anada i tornada a Damasc per 400 euros. Durant l'última setmana abans de la seva partida, Benyettou li va donar instruccions individuals sobre la gihad. "Em va parlar de les 70 verges i d'una gran casa al paradís".

Bouchnak i Chérif Kouachi eren feliços. Sentien que havien estat elegits i, finalment, que eren especials. "Fins aleshores, aquells joves mai no havien sentit que realment pertanyessin enlloc". diu Dominique Many, l'advocat que va representar Bouchnak de 2005 a 2008. "Thameur em va dir: A França sempre sóc un àrab a l'atur, a Tunísia, d'on són els meus pares, esperen que pagui el doble per tot, perquè sóc francès".

Benyettou havia donat als joves una tercera opció, explica Dominique Many: ser part de l'Umma o la comunitat global dels musulmans, i de la lluita armada contra la injustícia. L'imam, afegeix, havia identificat hàbilment els membres del grup que semblaven més receptius al seu adoctrinament. No pas Saïd, sinó Chérif Kouachi, que era més fàcil d'influenciar. "Van pensar que Benyettou els havia escollit perquè eren els seus millors deixebles", diu

Many “i no pas, amb perdó, perquè eren els més estúpids”.

Bouchnak i Chérif Kouachi havien planificat volar junts a Damasc el 25 de gener de 2005, amb la intenció d'utilitzar els 8.000 euros en efectiu que portaven amb ells per comprar kalàixnikovs a la capital siriana. Després d'això, anirien a l'Iraq. Havien de passar l'última nit abans del viatge a l'apartament de Benyettou. En lloc d'això, aquella mateixa nit els van arrestar. Abans que els policies l'atrapessin, Chérif es espantar i va tirar el telèfon mòbil a les vies del metro.

L'advocat de Bouchnak diu que, fins que van ser captats, els “joves mai no havien sentit que realment pertanyessin enlloc”

Més tard va confessar al seu advocat que se sentia alleujat d'haver estat arrestat. Encara que la idea d'emprendre la gihad havia despertat el seu desig d'una cosa més significativa a la vida, no volia morir. Chérif Kouachi va ser acusat de formar part d'una organització terrorista i va entrar en presó preventiva. El seu germà Saïd, també membre del cercle de Benyettou, continuava lliure. Durant tots els interrogatoris, va afirmar constantment que no coneixia els plans del seu germà.

La presó i el tercer home. Però en lloc de ser la seva salvació, la presó es va convertir en el segon punt d'inflexió sinistre de la seva vida, perquè allà es va tornar encara més radical. A Fleury-Mérogis, una fortalesa de formigó com sortida d'un malson, i que, amb prop de 4.000 presos, és la presó més gran d'Europa, es va unir a un grup de salafistes liderats per un home que es feia dir “Abou Hamza”. El seu veritable nom era Djamel Beghal, i era un seguidor franco-algerià de l'ex-líder d'Al-Qaida Ossama bin Laden. Havia estat condemnat a 10 anys de presó per planejar un atac contra l'ambaixada dels Estats Units a París el 2001.

Després de Benyettou, Beghal va ser la següent figura clau al llarg de la trajectòria de Chérif Kouachi per convertir-se en terrorista.

Abans de jubilar-se, Jean-Louis Bruguière, un jutge que ara té 71 anys, va dirigir moltes de les investigacions antiterroristes més importants de França, incloent-n'hi una contra la xarxa Buttes-Chaumont. Diu que Chérif Kouachi no era una figura particularment memorable, i calcula que actualment hi ha aproximadament entre 100 i 200 persones com Kouachi a França.

D'altra banda, Beghal, que Bruguière també havia detingut, estava en “un nivell completament diferent” —era molt intel·ligent, tenia bon aspecte, era molt radical i cregut, comenta. Khalil Merroun, el capellà musulmà de la presó en aquella època, descriu Beghal com a confiat i segur de si mateix. “Havia llegit molt i estava ben educat”, diu Merroun. “Somreia molt i era un interlocutor extraordinàriament intel·ligent i agradable”.

Va ser Beghal, afirma el jutge Bruguière, qui va radicalitzar Chérif Kouachi. “És un gran error que els terroristes estiguin tancats amb petits delinqüents comuns. Les presons estan superpoblades i les condicions són precàries, i això fa que els presoners siguin receptius a qualsevol forma de radicalització”. En el seu llibre *La intifada francesa*, l'historiador Andrew Hussey anomena aquestes presons “la sala de màquines del radicalisme islàmic a França”. Això no sols és el resultat de la manca de finançament, argumenta, sinó una conseqüència directa de les polítiques socials franceses, que reten homenatge a la igualtat d'una manera gairebé fonamentalista i no toleren la diversitat. La conseqüència d'això, escriu Hussey, és que l'existència de la desigualtat i, per tant, de la injustícia, simplement es nega. Durant molt de temps no hi havia menjar halal per als presoners musulmans, diu l'antic capellà de la presó, Merroun, i l'única sala d'oració de Fleury-Mérogis era una

Ahmed Coulibaly i Hayat Boumeddiene es van casar el 2009.

capella cristiana –tot i que al voltant del 60 per cent dels reclusos de França són musulmans, molts d'ells amb arrels algerianes.

Beghal devia tenir una influència enorme en Chérif Kouachi així com en Amedy Coulibaly, que més tard es convertiria en el tercer atacant i que també en aquella època era a la presó. Chérif Kouachi i Coulibaly es van fer amics i entrenaven plegats cada dia dels set mesos que van passar junts a la presó.

Gespa i parcs infantils. El 2008, unes fotos que presoners havien fet en secret a Fleury-Mérogis van desencadenar un escàndol. S'hi veien instal·lacions de dutxa oxidades i finestres trencades fins i tot al novembre, escombraries, violència i drogues; unes condicions vistes com a inacceptables i incivilitzades. Coulibaly va estar involucrat en la presa de les imatges.

Coulibaly va néixer a Juvisy-sur-Orge el 27 de febrer de 1982, era el setè fill d'una família de Mali, i l'únic nen. Va créixer a La Grande Borne a Grigny, en un dels apartaments del complex d'habitatges de baixos ingressos més notoris del país, a uns 20 quilòmetres al sud de París. Quan l'arquitecte francès Emile Aillaud va dissenyar el complex a finals de 1960, estava convençut que havia descobert el futur de l'habitatge humà. Els edificis, pintats de colors diferents, tenen la forma d'ones, i cada número de l'edifici està dissenyat individualment. El complex d'habitatges va ser concebut com una ciutat per als nens, amb grans extensions de gespa i parcs infantils.

Actualment, l'ambient de Grande Borne és gris. La majoria dels residents són d'origen immigrant. Els adolescents que hi viuen de vegades es refereixen a si mateixos com "racaille", escòria, una expressió que Nicolas Sarkozy havia utilitzat quan era ministre de l'Interior per descriure la joventut dels suburbis quan van esclatar les revoltes de 2005. El complex d'habitatges simbolitza el fracàs de la utopia francesa d'una república en la qual tothom té les mateixes oportunitats. Hi ha poca evidència d'*égalité* i *fraternité*, i molts perden la *liberté* de ben joves. La presó de Fleury-Mérogis fa frontera amb el municipi.

Amedy Coulibaly, amb el sobrenom

de "Doly de Grigny," ja robava d'adolescent i li agradava provocar la gent, expliquen els treballadors socials del districte. De molt jove ja es va convertir en un lladre. Al setembre de 2000, quan tenia 18 anys, ell i el seu millor amic robaven motos i mentre les carregaven en un camió Coulibaly va ser testimoni de com la policia disparava i matava el seu company, explica el treballador social Amar Henni, que havia conegut Coulibaly des que era un adolescent.

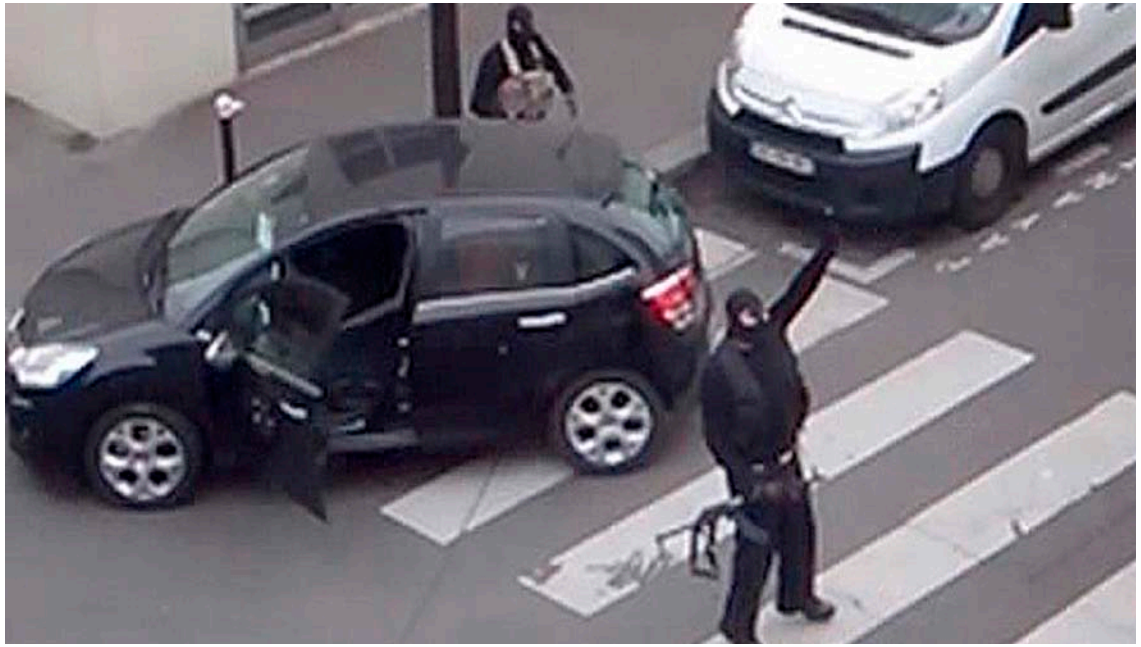
Després de la mort del seu amic, Coulibaly es va involucrar en assalts, pels quals va anar a judici el 2001 i el 2004. Després de cometre un robatori a mà armada en un banc d'Orleans, va ser condemnat a sis anys de presó i el van enviar a Fleury-Mérogis.

Philippe Rio, de 40 anys, que va créixer a Grande Borne i ara és l'alcalde de Grigny, va veure com alguns dels seus companys de classe es convertien en traficants de drogues i com d'altres morien perquè freqüentaven males companyies. Les colles del barri veien el Govern com l'enemic. Encara que l'Estat proporcionés habitatge als seus pares i uns quants francs en assistència social, molts creien que l'Estat els privava de tota esperança de progrés social. Quan parla a la seva antiga escola secundària, Collège Jean-Vilar,

a la qual també va assistir Coulibaly, Rio sap de què parla.

El matí després dels atemptats de París, la policia va informar Rio que una unitat de les forces especials s'havia endut la mare de Coulibaly i una de les seves germanes per interrogar-les. Rio

Imatges de la redacció de *Charlie Hebdo* després de l'atemptat (dreta); dels germans Kouachi en sortir-ne i del dispositiu sanitari i policial que es va desplegar al voltant de la redacció de la revista satírica.

ha conegut la família durant anys i va anar a escola amb una de les filles. Explica que tots els membres de la família havien aconseguit sortir de la pobresa. Una de les germanes és una ballarina molt coneguda en programes de televisió i dirigeix un estudi al barri del

Marais de París, on ensenya una dansa per a dones coneguda com a “*Teràpia booty*”, que se centra principalment en moure la part posterior del cos.

Una falsa normalitat. Quan a Chérif Kouachi el van posar en llibertat con-

dicional l'octubre de 2006, semblava trist i seriós, un home endurit i retret. Va trobar feina al taulell de peix d'un supermercat. I va trobar la seva dona: Izzana Hamyd, filla d'immigrants marroquins, dos anys més gran que ell, que va créixer a Charleville-Mézières, prop de la frontera belga. Ella és una musulmana devota i porta mocador des que tenia 15 anys. La parella es va casar al març de 2008, i el germà de Chérif, Saïd, va fer de padrí.

En aquells moments, se'l jutjava per la seva participació en la cèl·lula gihadista del districte 19. A les imatges de televisió, se'l veia vestit amb dessudadora mentre sortia de la sala del tribunal. En declaracions als micròfons, insisteix que ell i el seu amic Thameur són innocents. Aleshores crida als periodistes: “I, per cert, Benyettou no va fer res!”.

El fiscal Dominique Many explica una anècdota que il·lustra com de radical s'havia tornat Chérif. Durant el judici, els acusats s'havien negat a posar-se drets davant de la jutgessa i els agents de policia els van haver d'obligar a alçar-se. Chérif Kouachi va ser condemnat a tres anys de presó, amb la meitat de la condemna a complir en llibertat condicional. Però la condemna va ser commutada pel temps servit i el van posar en llibertat.

Chérif i Hamyd, acabats de casar, van viatjar a la Meca. Després d'això, Hamyd va desaparèixer del tot darrere

Imatges del segon atemptat contra un supermercat jueu, l'autor del qual era Ahmed Coulibaly.

de vels negres, va deixar la seva feina en una guarderia i va començar a resar cinc vegades al dia. La parella que vivia al costat d'ells a Gennevilliers diuen que mai no li van veure la cara. Quan Hamyd veia un home davant de l'ascensor, pujava per les escales. Però Chérif Kouachi no cridava gaire l'atenció, i els veïns el descrivien com un home educat, corrent i no gaire sofisticat.

Saïd Kouachi va continuar cercant refugi en l'islam. El 2007 va començar a treballar com a "ambaixador del reciclatge" de París. Però la seva estricta interpretació de la religió es va tornar, cada vegada més, un obstacle a la feina. Es va negar a donar la mà a les dones i interrompia la feina per resar.

Tot i que, aparentment, Chérif Kouachi portava una vida normal, continuava trobant-se amb el seu antic company de presó, Coulibaly. De tant en tant convidava a casa Coulibaly i la seva dona, Hayat Boumeddiene. Les dones solien passar el temps xerrant a la cuina. Alguns caps de setmana, les dues parelles se n'anaven al camp per visitar un amic dels seus dies de presó, Djamel Beghal, que estava sota arrest domiciliari.

Arxius religiosos i pornografia infantil. Els tres homes estaven sota una estreta vigilància per part de les autoritats, que sospitaven que conspi-

raven per alliberar de la presó el terrorista convicte Smaïn Aït Ali Belkacem, membre del grup terrorista algerià GIA i un dels autors intel·lectuals d'una sèrie d'atacs al sistema de trens de rodalia de París el 1995.

Les sospites van conduir a la detenció de Chérif i Coulibaly al maig de 2010. D'acord amb un document del tribunal, quan la policia va registrar el seu apartament, van trobar una barreja estranya d'arxius religiosos i pornografia infantil als seus ordinadors —encara que no està clar si la intenció dels arxius era distreure els investigadors dels seus plans reals—. Els agents també van descobrir fotos preses durant una visita a Beghal a l'abril de 2010, en la qual Coulibaly i Boumeddiene apareixen sostenint una ballesta. També van trobar al voltant de 240 bales de kalàixnikov; Coulibaly va explicar a la policia que intentava vendre la munició.

Durant els interrogatoris posteriors, Chérif Kouachi ja no era tan proper i xerraire com en els interrogatoris de 2005. "No tinc res a dir", va dirigir als seus interrogadors. La policia no tenia proves que hagués comès cap delictes.

El 25 de juliol de 2011, Saïd Kouachi va viatjar a Oman i després al Iemen, presumiblement en companyia d'un altre ciutadà francès. Les autoritats iemenites afirmen que era el seu germà Chérif, però Chérif no podia sortir de

França en aquells moments, perquè estava sota investigació. En una entrevista amb el canal de televisió BFM unes quantes hores abans de la seva mort, Chérif Kouachi va dir que havia rebut finançament d'Anwar al-Awlaki, l'imam nord-americà que havia reclutat els terroristes d'Al-Qaida a la península Aràbiga i que havia planejat atacs a l'oest, incloent-hi un atac fallit d'Umar Farouk Abdulmutallab.

Saïd Kouachi va tornar a París tres setmanes més tard, sense cap reacció de les autoritats franceses. D'acord amb informes dels mitjans francesos, només els americans el tenien sota vigilància, tot i que havien informat els seus homòlegs francesos sobre el seu viatge al novembre del mateix any.

"Sou tots uns infidels". Suposadament, almenys un dels dos germans es va reunir amb Awlaki, i va rebre un parell de dies d'entrenament amb armament. Malgrat un vídeo en què un xeic destacat d'al-Qaida s'atribuïa la responsabilitat dels atemptats de París, els funcionaris d'antiterrorisme alemanys i nord-americans diuen que els germans van rebre objectius específics o una missió concreta al Iemen. Sigui cert o no, no és sorprenent que al-Qaida vulgui reclamar la responsabilitat de l'atac. Després de tot, el grup s'ha vist aclaparar per l'Estat Islàmic en els últims anys.

Mentre que els germans Kouachi podrien haver rebut entrenament militar i adoctrinament religiós al Iemen, i potser fins i tot se'ls podia haver parlat d'objectius potencials, és més probable, diuen els funcionaris, que l'atac a *Charlie Hebdo* no fos controlat centralment. El fet que Al-Awlaki fos assassinat en un atac de *drone* poc després que els germans visitessin el Iemen al setembre de 2011 dóna suport a aquesta teoria.

De tornada a Gennevilliers, Chérif va continuar jugant a futbol, i a la nit de vegades anava a la parada de menjar "Sahara" del seu carrer per demanar un sandvitx de pollastre amb patates fregides. Quan la seva dona l'acompanyava, sempre l'esperava a la porta.

Chérif Kouachi va atreure poca atenció a la mesquita, que només visitava de tant en tant, diu l'imam, Mohammad Benali. L'únic que sabia de Chérif i el seu germà Saïd, diu, era per culpa d'un incident a la primavera de 2012. Falta-va poc per a les eleccions presidencials i l'imam havia demanat als seus fidels que anessin a votar. Tot d'una, Saïd Kouachi es va posar dempeus i va dir que l'imam no tenia dret a demanar una cosa així a la congregació. "Sou tots uns infidels", va cridar abans de ser escortat fora de la mesquita pels vigilants, comenta Benali.

El cas contra Chérif Kouachi es va tancar el juliol de 2013, i ell i el seu

germà finalment van desaparèixer del radar de les autoritats. La vigilància de Chérif Kouachi es va acabar a finals de 2013 i la del seu germà, Saïd Kouachi, al juny de 2014, segons informes dels mitjans francesos.

Sembla que les dones de Chérif Kouachi i Coulibaly van parlar entre elles per telèfon unes cinc-centes vegades des de llavors. Ara les autoritats creuen que els homes podrien haver estat utilitzant els telèfons de les seves dones. Com es va poder produir aquesta cadena fatal d'errors i omissions per part de les autoritats franceses? "17 morts volen dir que hi va haver errors", va admetre el primer ministre francès, Manuel Valls, després dels atacs, i es va comprometre a crear 500 nous llocs de treball a l'agència nacional d'intel·ligència.

El desconcert dels amics dels terroristes. L'última vegada que Yasmin* va veure la seva amiga Hayat Boumeddiene va ser a l'octubre de

Chérif només visitava la mesquita de tant en tant, segons l'imam Benali

2014. Boumeddiene l'havia convidat a un sopar a l'apartament del seu pare en un barri gris al sud-est de París per celebrar la seva tornada d'un pelegrinatge a la Meca amb Coulibaly. "Hayat reia molt i parlava amb entusiasme del seu viatge", explica Yasmin. Havia portat regals per a tots els convidats i servia cuscús, pastís i te. A la festa hi havia uns 15 convidats. "Hayat estava com sempre", diu Yasmin, "una persona alegre i feliç que s'estimava la vida".

Yasmin coneixia Boumeddiene des que tenia set anys i les dues anaven a escola juntes. Hayat havia perdut la seva mare i va créixer amb diverses famílies d'acollida. El camí de Yasmin va ser diferent; va anar a la Universitat i ara té una feina d'oficina ben pagada –tot i el seu nom àrab i la seva infància als suburbis.

Veure les fotos de la seva amiga a tots els diaris va commocionar Yasmin. "No puc creure que estigués involucrada en una cosa així. Només puc pensar que el seu marit la va arrossegar".

Una amistat mútua havia presentat Boumeddiene i Coulibaly el 2007. Van viatjar per tot el món, a Creta, a la República Dominicana i a Malàisia. Les fotos dels dies en què començaven a sortir mostren Boumeddiene en bikini abraçant Coulibaly a la platja.

Quan Boumeddiene va començar a portar mocador el 2009, l'any en què la parella es va casar, va perdre la seva feina en una fleca. Més tard, va començar a portar un vel integral. Però Yasmin diu que mai no va creure que la seva amiga fos una fonamentalista. "Estava trista quan van enviar Amedy a la presó", diu Yasmin. Pel que sembla, la fe de Boumeddiene la va ajudar a sobreviure.

Al març de 2014, Coulibaly i Boumeddiene es van mudar a un pis a Fontenay-aux-Roses, un municipi suburbà al sud de París, on vivien en un apartament subsidiat a Rue Max Dormoy. Els veïns diuen que eren discrets i agradables. El treballador social Amar Henni diu que va conèixer Coulibaly en un cafè una setmana abans de l'atac i que Coulibaly li va dir que buscava feina. Tot just poques hores abans de l'atac a *Charlie Hebdo*, un home que corria a un parc prop de la casa de Coulibaly va rebre un tret. La policia

va vincular els casquets de bala a una pistola que Coulibaly posteriorment va utilitzar durant l'atac al supermercat caixer de Porte des Vincennes.

Yasmin no s'explica per què la seva amiga va fugir a Turquia i després a Síria acompanyada de Medhi Sabry Belhoucine, un home el germà del qual sembla que té vincles amb militants afganesos. Yasmin afirma que no pot descartar la possibilitat que Boumeddiene conegués el complot terrorista de Coulibaly, perquè els dos eren molt propers. "Ell l'hi devia explicar. Potser ella va intentar dissuadir-lo i va marxar quan es va adonar que no cediria". Però l'agència de notícies francesa AFP ha anunciat que Coulibaly, Boumeddiene i quatre persones més, entre ells els germans Belhoucine, havien viatjat a Madrid un parell de dies abans de l'atac. Allà va ser on Boumeddiene i el seu company de viatge van pujar al vol amb destinació a Istanbul.

Després de l'atac al supermercat, va aparèixer un vídeo en el qual Coulibaly s'atribuïa la responsabilitat de l'assassinat de l'agent de policia i de l'atac mateix. En el vídeo expressa la seva lleialtat al grup terrorista Estat Islàmic. En un discurs posterior, un alt dirigent de l'Estat Islàmic elogiava els actes de Coulibaly, però no en reclamava la responsabilitat. Coulibaly va dir que "coordinava" el seu atac amb el dels germans Kouachi. Si tenia vincles reals amb l'Estat Islàmic encara no és clar.

Els perduts de Croix-Rouge. A Croix-Rouge, un barri del nord-est de Reims, els edificis gegants d'apartaments s'alcen al cel gris de gener. Molts dels edificis estan completament deteriorats, però aquell en el qual vivia la família Kouachi ha estat renovat recentment. Aparentment, Saïd Kouachi hi havia viscut amb la seva dona i els seus dos fills durant un any i mig, a l'apartament C del segon pis. Una planxa de fusta contraxapada marró ha estat clavada a la porta d'entrada, que la policia va esbotzar.

Hi ha més edificis d'apartaments a l'altra banda del carrer. Una porta clara en un pas subterrani a través d'un dels edificis condueix a una sala d'oració, on al voltant d'uns 30 devots es van reunir el passat dissabte a la tarda. "Sí, ell venia molt", diu un home gran, referint-se a Saïd Kouachi. "Venia, resava i marxava".

L'imam local és Abdul-Hamid al-Khalifa, de 57 anys, i a ell també li va ser impossible acostar-se a Saïd. L'únic que sap d'ell és que ell va dirigir breument una botiga propera, en la qual es diu que venia alcorans, entre altres coses. Saïd continua sent el gran desconegut dels tres terroristes.

L'imam condemna els atemptats de París. "La nostra religió no aprova la violència. Cometent aquest acte, han amenaçat la seguretat d'aquest país, incloent-hi la nostra seguretat", diu. Per descomptat, les condicions són difícils a Croix-Rouge, diu Khalifa. "Però co-

Les fotos més recents dels germans Kouachi; el barri de Reims on vivia Saïd (Croix-Rouge) i l'autoproclamat imam Farid Benyettou, el primer que els va empènyer cap a la radicalitat.

nec molts homes joves que simplement no volen treballar. Jo era enginyer a Síria, però aquí treballo al mercat al matí i a la meva botiga a la tarda”.

Els joves s’han d’esforçar més, afirma. “En lloc d’això perden el temps i ni tan sols vénen a les oracions de divendres. Estan perduts. I això fa que siguin fàcils de manipular”.

Els perduts de Croix-Rouge, els joves als quals Khalifa es referia, es troben en una cafeteria amb les parets d’un verd viu i dues habitacions. El cafè se serveix en una habitació, i homes amb les pupil·les dilatades surten de l’altra habitació. Molts d’ells són molt joves, i tenen patrons dibuixats a les barbes. “Cap a Síria, a la batalla”, un d’ells crida, alçant el puny. Els altres udolen.

Aquests joves s’han inventat les seves pròpies teories de conspiració. Els germans Kouachi ja estaven morts abans dels atacs, diuen. El fet que un d’ells es deixés la targeta d’identificació al cotxe després de l’atac va ser “una cortina de fum, s’havia col·locat deliberadament”. Un home alt, barbut, diu: “M’alegro que aquella gent del *Charlie* sigui morta”.

L’infermer. La policia ha posat en marxa 70 investigacions contra persones que van elogiar l’atac a les xarxes socials. Un d’ells és el comediant antisemita Dieudonné, un heroi de la joventut dels suburbis, que va escriure: “Je suis Charlie Coulibaly”.

És sorprenent, però, qui va ser una de les persones que van condemnar enèrgicament els atacs: Farid Benyettou, l’imam radical que va adoctrinar els germans Kouachi. Benyettou va dir a *Le Figaro* que “desaprovava absolutament” el que havia passat. El diari va explicar que s’havia tret una xapa de “Je suis Charlie” de la butxaca durant l’entrevista.

Benyettou va ser condemnat a sis anys de presó el 2008 per “vincles criminals amb una organització terrorista”. Quan va ser alliberat el 2011, va començar un programa de formació com a infermer a l’Hospital Pitié Salpêtrière a París, on recentment va treballar com a intern a la sala d’emergències. Irònicament, va ser el mateix hospital on van ser tractats alguns dels ferits dels atemptats de París.

Manifestació en solidaritat amb *Charlie Hebdo*, a París, després de l’atemptat sofert per la revista satírica.

L’hospital ràpidament va retirar Benyettou dels torns. Els dies següents no se’l va poder localitzar a l’apartament que comparteix amb la seva mare en un gran edifici del districte 19, al costat de l’ajuntament. Quan finalment vam poder parlar amb Benyettou a través del seu telèfon mòbil la tarda de dijous, va dir que no es podia reunir amb els periodistes perquè estudiava per a un examen. Una vegada més, es va distanciar dels germans Kouachi, dient: “Aquestes accions són criminals i bàrbars. L’islam condemna els atacs”.

Benyettou explica que el seu paper en la xarxa gihadista del districte 19 s’ha exagerat enormement. De fet, diu que aleshores s’oposava a la gihad. “Quan els meus deixebles em preguntaven si haurien d’anar a l’Iraq, jo els deia: No!”, afirma. “La gihad no era ni tan sols un tema” de les seves lliçons, manté. Això contradieix tot el que Chérif Kouachi i altres alumnes van dir a la policia en aquella època.

Valls va reconèixer errors i ha promès 500 nous llocs de treball a l’agència d’intel·ligència

Benyettou admet, però, que recentment Chérif Kouachi l’havia visitat diverses vegades per parlar amb ell. Kouachi, diu, era “molt limitat” pel que feia a la religió, i només volia parlar de combat.

Benyettou, que ara té 33 anys, gairebé ha completat la seva formació, però no té cap possibilitat d’aconseguir un lloc de treball a l’Hospital Pitié Salpêtrière. A causa dels seus antecedents penals, se li va prohibir l’entrada al servei públic.

Així que, per què va seguir el programa d’infermeria? Per servir Síria? Això és el que alguns sospiten, incloent-hi el jutge Bruguière, que va dirigir la investigació contra Benyettou i ara diu que “la desradicalització no existeix”.

Quan li vam preguntar què pensava fer amb la seva formació, Benyettou va dir que encara no ho sabia del tot.

Holger Dambeck, Georg Diez, Björn Hengst, Julia Amalia Heyer, Mathieu von Rohr, Simone Salden, Samiha Shafy, Holger Stark, Petra Truckendanner i Antje Windmann

©Der Spiegel

Traducció de Paula Arnas Antolín

*Els editors de *Der Spiegel* en coneixen els noms reals. S’han canviat per protegir la identitat de les fonts.